

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA (FAL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2023

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 6.

DITAELO LE TSHEDIMOSSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le THARO:
KAROLO YA A: Tlhamo (50)
KAROLO YA B: Ditlhangwa tse dileele tsa tirisano (30)
KAROLO YA C: Ditlhangwa tse dikhutshwane tsa tirisano (20)
2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo KAROLONG NNGWE le NNGWE.
3. Kwala ka puo e o tthatlhobiwang ka yona.
4. Simolola KAROLO NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. Kwala letlhomeso (sekao, mmapa wa dikakanyo/sethalo/tšhate/mafoko a a kaelang, jalo le jalo), siamisa diphoso le go buisa tiro ya gago gape. Letlhomeso le kwalwe PELE o simolola go kwala tlhamo.
6. Tirokwalo ya ipaakanyo yotlhe e tshwanetse go tlhagelela sentle. Thala mola o o sekaganyang go supa fa tirokwalo e le ya ipaakanyetso.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:
KAROLO YA A: Metsotso e le 80
KAROLO YA B: Metsotso e le 40
KAROLO YA C: Metsotso e le 30
8. Dinomoro tsa dikarabo di tlhagelele jaaka di ntse mo pampiring ya dipotso.
9. Naya karabo NNGWE le NNGWE setlhogo se se maleba.
10. Setlhogo ga se a tshwanela go akarediwa mo palong ya mafoko a a tlhokegang.
11. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 250–300 ka NNGWE fela ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso/ lenaneopaakanyo pele o kwala.

- 1.1 Nka se tihole ke boeletsa phoso eo gape mo botshelong jwa me. [50]
- 1.2 Boferefere bo diegisa kgolo ya ikonomi. [50]
- 1.3 Botlhokwa jwa go nna le botsalano jo bontle le batsadi. [50]
- 1.4 Thuto ga e golelwe. Dumela kgotsa o ganetse. [50]
- 1.5 Fa nka nna moroki wa diaparo tsa bana ba sekolo se segolwane ... [50]
- 1.6 Bokamoso jwa motho bo mo diatleng tsa gagwe. [50]

Tlhopha setshwantsho SE LE SENGWE go tswa mo go tse di latelang mme o kwale tlhamo ka ga sona. Nomora potso ya gago go nna (1.7 KGOTSA 1.8). Neela tlhamo ya gago setlhogo se se maleba.

ELA TLHOKO: Diteng tsa tlhamo ya gago di tshwanetse go nyalana le setshwantsho se o se tlhophileng.

1.7

[Se nopotswe go tswa go: www.google.research]

[50]

1.8

[Se nopotswe go tswa go: www.google.tourism]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba potso E LE NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 120–150.

2.1 LEKWALO LA KUTLWELOBOTLHOKO

Kwalela malomaago yo o nnang kwa moseja lekwalo la kutlwelobotlhoko o mo gomotse gonne a tsieditswe ke magodu mo mafaratlhatlheng ka go mo tseela madi otlhe a a neng a na le ona kwa bankeng.

[30]**2.2 PUO**

Bontsalao ba ipopile go direla rakgadi wa lona o o dingwaga di le masomeamarataro moletlo wa matsalo, mme ba kopile gore e nne sephiri go fitlhela ka letsatsi la moletlo. Kwala puo e o tlaa neelanang ka yona ka letsatsi leo.

[30]**2.3 ATHIKELE YA MAKASINE**

Kwala athikele ya makasine o tsibose baagi ka seemo sa ditsela mo motsesetoropong wa gaeno.

[30]**2.4 THADISO YA BUKA**

Go na le buka nngwe e e rileng fa o e buisa e ne ya go ruta ka go tshedisana sentle le batho. Kwala thadiso ka ga buka eo, o ntshe fela dintlha tsa botlhokwa.

[30]**PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO**POTSO 3**

Araba potso E LE NNGWE fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 80–100.

3.1 PAMPITSHANA YA TSHEDIMOSETSO

Thala pampitshana ya tshedimosetso o sedimosetse barati ba metshameko ka mefuta ya metshameko e e tlleng go nna teng kwa lebaleng la metshameko la Yunibesithi ya Limpopo.

[20]**3.2 BUKATSATSI**

Sekolo sa lona se romela barutwana ba marematlou kwa Tshwane go ya go tsenela dithuto tsa ikgakololo ya dirutwa tse di farologaneng. Kwala bukatsatsi ya matsatsi a le matlhano o tthagise ditiragalo tsa se lo neng lo se dira koo.

[20]**3.3 DITAELO**

Bolwetse ba kholera bo wele mo tikologong ya gaeno mme ba Lefapha la Boitekanelo ba le lemositse fa go le botlhokwa go itshireletsa kgatlhanong le bolwetse jo. Kwala ditaello tse ba lo neetseng tsona.

[20]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 20
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO: 100